

sizin, malları ekonomik ömürleri süresince kullanabilmektedir.

— Yatırımların banka kredisiyle karşılanması durumunda, bankalar karşılaşacakları riskler dolayısıyla daha yüksek bir teminat istemektedirler. Yatırımcı bu teminatı bulsa dahi, alacağı kredi epey pahalıya gelmektedir. Oysa, ithalat yolu ile kiralama, yatırımcı firmanın (kiralayanın) malın mülkiyetine sahip olması kendisi açısından yeterli bir teminat sayılmakta, diğer teminatlara fazla itibar etmemektedir. Dolayısıyla banka kredisi alma olanağı sınırlı olan yatırımcılar açısından, özellikle yatırım malı ithalinde, finansal kiralama yöntemi, satın almaya oranla daha çekici olabilmektedir.

— Kiracı durumundaki işletmeler, kira ödemelerini gider olarak gösterebildikleri için, yatırım mallarını satın almaları yerine kiralamaları, vergi açısından daha avantajlı olmakta, dolayısıyla kiralama satın almaya oranla daha ucuza gelebilmektedir. (*)

4. SONUÇ

Yukarıdaki açıklamalarımızdan da anlaşılacağı üzere, tekstil sektörümüzün teknolojik açığını kapatmada oldukça uygun ve hâlâ çekiciliğini koruyabilen yollardan birisi de "İthalat Yolu ile Kiralama"dır ve tekstil makinaları imalatına yönelik sanayi sektörümüzün, tekstil sanayiinde faaliyette bulunan tüm fabrika ve atölyeler için yeterli hale gelinceye kadar bu yolla makina, araç ve gereç temini-

nine gitmek, kiralama'nın sağlayacağı avantajlar da göz önüne alınacak olursa, daha makul ve daha elverişli olacaktır.

KAYNAKÇA

Tekstil Konusunda:

- ÖZDEMİR M., Tekstil Endüstrisinde Yeni Makina ve Teçhizata Duyulan İhtiyaç ve Bunun Finansmanında Kiralama (Leasing) Yönteminin Rolü ve Önemi, III. Ulusal Tekstil Sempozyumu, Kasım-1986, Bursa.
- Tekstil Endüstrimizin Sorunları ve AET Karşısındaki Durumu, ISO Arş. D. Yay. No. 18, İst. 1984.
- Tekstil-Moda Dünyası, Tekstil Makinalarının Modernizasyonu Şart, No. 2, İst. 1984.
- Dünya-Ekonomi, Politika G., Türk Tekstil Sanayii'nin Sürekli Modernizasyona İhtiyacı var, 5 Aralık 1986, İst.
- Dünya-Ekonomi, Politika G., AT Üyeliği Öncesinde Tekstil Sanayinin Teknik Sorunları, 25-28 Ağustos 1987, İst.
- Kiralama Konusunda:
- ÖZDEMİR M., Kiralama Yöntemi: Dünyada ve Türkiye'deki Uygulamaları, (Basılmamış Doktora Tezi), I.Ü. Sos. Bil. Ens. 1984, İst.
- REİSOĞLU S., Hukuki Açısından Finansal Kiralama Kanunu ve Değerlendirilmesi, Finansal Kiralama Semineri, Nisan 1986, İst.
- Finansal Kiralama Kanunu'nun Teşviklerden Yararlanma ve Gümrük Vergilerine İlişkin Hükümleri, (Md. 28-29).
- Kiralama Yolu ile İthalat, (LDTM'nin İthalat Yönetmeli-ğinin Finansal Kiralama ile İlgili Maddesi, 26 Aralık 1985, R.G.).
- Finansal Kiralama (Leasing), İkt. Bankası Yay., No. 3, Şubat 1986, İst.
- Finansal Kiralama Dosyası, ITO Yay., Ekim 1987, İst.

(*) Bu konuda bkz. "Endüstride Kiralama - Satın Alma Kararlarının Önemi", Endüstri Müh. Der., İTÜ İşletme Fak. Yay. No. 20. Burada kiralama ile satın alma arasında karşılaştırmalı bir örnek verilerek, kiralamanın satın almaya oranla daha ucuza geldiği kanıtlanmıştır.

Dünya Tekstil ve Giyim Üretimi ve Ticaretindeki Gelişmeler ve Türkiye'nin Durumu

Erol ÖZENÇ
İGEME Uzmanı

Dünya tekstil ticaretine bakıldığı zaman, Batı Almanyanın ihracatta hala en büyük olduğu ve ABD'nin Batı Almanya ile birlikte en büyük ithalatçı oldukları görülecektir. Öte yandan dünya giyim ticaretinde ise, Hong Kong önde gelen ihracatçı olarak İtalya'ya geçmiştir. Hemen hemen dünya giyim ithalatının üçte biri ABD'ye yapılmaktadır. 1986 yılı ABD ve Batı Avrupa tekstili için çok iyi bir yıl olmuştur. Asya'da ise muhtelif olaylar cereyan etmiştir. Türkiye'ye gelince, ülkemizin tekstil ve giyim konusunda sahip olduğu potansiyel ise görmemezlikten gelinemez.

When one looks at world trade in textiles, it will be observed that West Germany is still the biggest in exports, and U.S.A., together with West Germany are the biggest importers. On the other hand, in world clothing trade, Honi-Kong has surpassed Italy as the outstanding exporter. Almost one third of the world's total clothing imports is being made into U.S.A.

The 1986 has been a very good year for us textiles, and for West Europe as well. In Asia, different events have taken place.

As for Turkey, one can not underestimate the potential she has in textiles and clothing.

1. DÜNYA TEKSTİL İHRACATI VE İTHALATI

1.1. Batı Almanya İhracatta Hâlâ En Büyük

Tablo 1, 1979 ve 1985 yıllarında dünyanın önde gelen tekstil ithalatçı ve ihracatçı ülkelerini göstermektedir.

Tablo 1- Dünyanın Önemli Tekstil İthalatçı ve İhracatçı Ülkeleri, 1979 ve 1985

	1979		1980	
	Değer (Milyar \$)	Dünya Ticaretindeki % Payı	Değer (milyar \$)	Dünya Ticaretindeki % Payı
İHRACAT				
B. Almanya	6.0	12.1	6.0	10.8
Japonya	4.0	8.1	4.9	8.8
İtalya	4.2	8.5	4.7	8.5
Çin	2.3	4.6	3.6	6.5
Hong Kong	1.4	2.8	3.0	5.4
Bel. - Lük.	3.2	6.5	3.0	5.4
Fransa	3.2	6.5	2.9	5.2
Güney Kore	1.8	3.6	2.5	4.5
Taiwan	1.6	3.2	2.4	4.3
A.B.D.	3.2	6.5	2.1	0.2
Türkiye (*)	—	—	2.1	0.2
TOPLAM	30.0	62.3	35.3	64.3
İTHALAT				
A.B.D.	2.3	4.6	5.0	9.0
B. Almanya	6.4	12.9	5.0	9.0
Hong Kong	2.4	4.8	4.3	7.8
İngiltere	3.6	7.3	3.9	7.0
Fransa	3.8	7.7	3.4	6.1
Çin	0.4	0.8	2.8	5.1
İtalya	2.3	4.6	2.5	4.5
Japonya	2.0	4.0	1.9	3.4
Hollanda	2.1	4.2	1.8	3.2
Bel. - Lük.	2.1	4.2	1.7	3.1
TOPLAM	27.4	55.2	32.3	58.3
Top. DünTic.	49.6	100.0	55.4	100.0

Kaynak: GATT, International Trade, 1985-86

(*) : T.C. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı

Batı Almanya, hâlâ dünyanın en büyük tekstil ihracatçısıdır. Ancak 1985, 1979'a oranla dünya ihracatındaki payı bir miktar azalmıştır. 1979'dan bu yana, Japonya dünyanın ikinci en büyük ihracatçısı olarak İtalya'ya geçmiştir. Öte yandan İtalya da gelişen ülkelere yapılan ihracata rağmen dış ticaretin büyük bir bölümünü elinde tutmuştur. Örneğin Çin'den yapılan ihracatta büyük artışlar kaydedilmiş ve bu ülkenin 1985 yılında 1979 yılına oranla dünya ihracatındaki payı yaklaşık % 50 artarak dünya dördüncülüğünü muhafaza etmiştir. Bu arada Hong Kong da, ihracatını 1979'a oranla iki mislinden fazla artırarak, dünya beşinciliğine yükselmiş-

tir. Güney Kore, Dünyanın sekizinci en büyük tekstil ihracatçısıdır ve ihracatı 1979'a oranla üçte birden daha çok artmıştır. 1979'dan bu yana ihracatı % 50'den fazla artan Taiwan da dünyanın dokuzuncu büyük ihracatçısı olmuştur. Türkiye'de, 1985 yılında 2.1 milyar \$'lık tekstil ihracatı ile, dünya ihracatında % 0.2'lik bir paya sahiptir. Toplam olarak, dünya tekstil ihracatının yoğunluğu artmış ve en önemli 11 tekstil ihracatçısı 1979'da toplam tekstil ve giyim ihracatının % 62.3'ünü oluştururken, bu oran 1985'te % 64.1'e çıkmıştır.

1.2. A.B.D., Batı Almanya ile Birlikte En Büyük İthalatçı

A.B.D., 1979'dan bu yana tekstil ithalatını iki mislinden daha fazla artırmış ve 1985'te Fransa ve İngiltere'yi geçerek, Batı Almanya ve Hong Kong ile birlikte, dünyanın en önemli tekstil ithalatçı ülkesi olmuştur. Aynı zamanda A.B.D.'nin dünya tekstil ithalatındaki payı, 1979'dan bu yana hemen hemen iki misli olurken, Batı Almanya'nın ithalatının payı 1979'da % 12.9'dan 1985'te % 9'a inmiştir. Ancak belki de daha şaşırtıcı olan Hong Kong'a yapılan tekstil ithalatında (çoğu Çin'den yapılmakta) önemli oranda artış olmasıdır. Hong Kong, şu anda dünyanın üçüncü en büyük tekstil ithalatçısıdır ve dünya ithalatındaki payı 1979'da % 4.8'den 1985'te % 7.8'e yükselmiştir. İhracatta olduğu gibi, ithalatta da dünyanın en önemli ilk on ülkesinin tekstil ithalatı, 1979'da % 55.2'den, 1985'te % 58.3'e çıkmıştır.

2. DÜNYA GİYİM İHRACATI VE İTHALATI

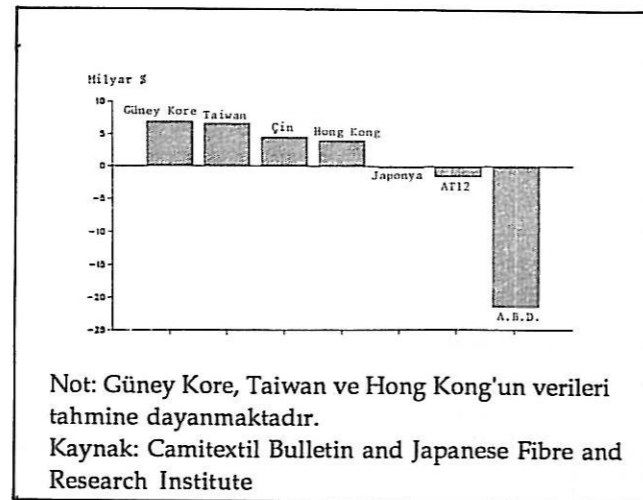
2.1. Hong Kong, Önde Gelen İhracatçı Olarak İtalya'yı Geçmiştir

Hong Kong, 1985 yılında dünyanın en büyük giyim ihracatçısı olarak İtalya'yı geçmiştir ve şu anda dünya giyim ihracatının yaklaşık yedide birini temsil etmektedir. Dünya giyim ihracatındaki payı, 1979'da % 1.4'den 1985'te % 6.5'e çıkan Çin de, büyük bir ihracat artışı göstermiştir. Fakat yine de en büyük ihracat artışını Türkiye gerçekleştirmiştir. Türkiye, dünya giyim ihracatındaki payının 1979'da 0,3'ten 1985'te % 2.6'ya çıkarmış ve dünyanın dokuzuncu en büyük giyim ihracatçısı olmuştur. Başka ülkelerin yanı sıra, Batı Almanya, Fransa, İngiltere ve A.B.D.'nin dünya giyim ihracatındaki payları düşmüştür (Tablo 2), (Şekil 1).

Tablo 2- Dünya'nın Önemli Giyim İhracatçısı ve İthalatçısı Ülkeleri

	1979		1980	
	Değer (Milyar \$)	Dünya Ticaretindeki % Payı	Değer (Milyar \$)	Dünya Ticaretindeki % Payı
İHRACAT				
Hong Kong	4.2	12.2	6.7	13.6
İtalya	4.4	12.8	5.4	11.0
G. Kore	2.9	8.5	4.5	9.1
Taiwan	1.8	5.2	4.5	9.1
Çin	1.4	4.1	3.2	6.5
B. Almanya	2.6	7.6	2.9	5.9
Fransa	2.0	5.8	2.0	4.1
İngiltere	1.6	4.7	1.5	3.0
Türkiye	0.1	0.3	1.3a	2.6
A.B.D.	1.0	2.9	0.7	1.4
TOPLAM	22.0	64.1	31.7	64.4
İTHALAT				
A.B.D.	6.1	17.8	16.2	32.9
B. Almanya	7.3	21.3	7.1	14.4
Fransa	2.2	6.4	2.7	5.5
İngiltere	2.5	7.3	2.7	5.5
SSCB	1.9	5.5	2.6a	5.3
Hollanda	2.7	7.9	2.1	4.3
Japonya	1.8	5.2	2.0	4.1
Hong Kong	0.4	1.2	1.7	3.5
İsviçre	1.3	3.8	1.5	3.0
Bel. - Lük.	1.6	4.7	1.3	2.6
TOPLAM	27.8	81.0	39.9	81.1
Top. Dün. Tic.	34.3	100.0	49.2	100.0

Kaynak: GATT, International Trade, 1985-86.

Şekil 1. Tekstil ve Giyim Dış Ticaret Dengeleri

2.2. Dünya Giyim İthalatının Üçte Biri ABD'ye Yapılıyor

ABD, dünyanın en büyük giyim ithalatçısı olarak, Batı Almanya'yı geçmiştir. En yakın rakibi olan Batı Almanya'nın payının iki misline sahip olmanın yanı sıra, ABD, dünya ithalatının yaklaşık üçte birini yapmaktadır. Hong Kong'da ithalatta en büyük artışlardan birini gerçekleştirmiş ve dünya ithalatındaki payı, 1979'da % 1.2'den 1985'te % 3.5'e yükselmiştir. Dünya giyim ithalatındaki payları bakımından en büyük düşüşlerden bazıları, Batı Almanya (ithalat payı üçte bir düşmüştür), Fransa (yaklaşık üçte bir düşmüştür), İngiltere (yaklaşık üçte bir düşmüştür), Hollanda (yaklaşık yarı misli düşmüştür) ve Belçika-Lüksemburg (üçte birden fazla düşmüştür) gibi başarılı sanayileri olan Batı Avrupa ülkelerinde meydana gelmiştir.

3. BÖLGE VE ÜLKELERE GÖRE TEKSTİL VE GİYİM ÜRETİM VE DIŞ TİCARETİNDE MEYDANA GELEN GELİŞMELER

3.1. A.B.D.

3.1.1. A.B.D. Tekstili İçin İyi Bir Yıl

Giyim sanayi için olmasa bile 1986 yılı, ABD tekstili için iyi bir yıl olmuştur. Giyim sanayi, 1985'de % 1.5'lük, 1986'da % 2.7'lik bir artış gösterebilirken, tekstil üretimi % 9.7'lik bir artış göstermiştir. Göstergelerin birçoğu 1980 yılı için de iyileştirmeye işaret etmektedirler. Artış oranı 1984 yılının düzeyine oranla hâlâ daha düşük olmasına rağmen, tekstildeki istihdam, 1987 Mart ayına kadar 20.000 kişi artmıştır. Kapasite kullanımı oranı, her zaman yüksek olmuş ve kârlılık düzeyi 1985'teki çok düşük olan düzeyinden birden bire büyük ölçüde artmıştır.

3.1.2. Tüketici Talebi Artıyor

Tekstil sanayindeki bu iyileşme, her ne kadar geçici de olsa, birçok etkenden kaynaklanmaktadır. Tekstil ve giyim talebi, toplam talepten daha hızlı artış göstermiştir. Giyim için yapılan giderler önemli ölçüde yükselmiş ve gerçek anlamda % 6.6'lık bir artış sergilemiştir. Bu artış, 1985 artış hızı % 4 olan tekstil ve giyim tüketimi 1986'da artış hızı % 4 olan genel tüketime oranla daha yüksek olmuştur.

3.1.3. Yurtiçi Tüketim Artışı İki Misli Olmuştur

Ayrıca, yurtiçi lif tüketim artışı, 1986'da % 4.6'dan % 10.7'ye çıkarak iki mislinden daha fazla olmuştur. Daha önceki yıllarda, herhangi talep artışı

Tablo 3- Başlıca Satıcı Ülkelerden ABD'ye Yapılan Tekstil ve Giyim İhracatı 1986

	Giyim		Tekstil ve Giyim	
	Miktar (Milyon Yarda Kare °)	Değişiklik 1986/85 (%)	Miktar (Milyon Yarda Kare °)	Değişiklik 1986/85 (%)
Taiwan	1.007	5.2	1.711	6.8
Çin	703	66.7	1.590	62.7
G. Kore	698	4.0	1.255	9.8
Hong Kong	860	4.3	1.108	5.7
Japonya	120	7.9	807	11.4
İtalya	81	10.4	486	8.0
Pakistan	79	13.0	368	26.8
Meksika	115	4.8	363	48.1
Kanada	20	37.4	361	42.0
B. Almanya	11	4.3	344	2.1
Filipinler	273	6.0	301	11.1
Endonezya	167	22.4	298	11.6
Hindistan	123	6.1	290	7.4
Tayland	83	36.7	272	1.3
İngiltere	26	4.5	206	1.1
Brezilya	33	22.2	205	3.2
Malezya	112	22.0	192	25.9
Singapur	182	18.9	190	18.6
Türkiye	61	51.4	183	89.1
Dominik Cumhuriyeti	141	31.4	158	32.7
Sri Lanka	136	23.0	147	19.7
Kosta Rika	55	52.4	133	183.6
Fransa	19	16.3	132	7.4
Bangladeş	108	20.3	109	21.7
Haiti	94	16.2	107	26.1
İspanya	4	20.7	96	14.0
Belçika	—	—	95	24.8
Mısır	4	375.0	94	116.3
Portekiz	32	13.4	91	14.4
Hollanda	—	—	84	1.5
İsrail	23	38.8	72	18.4
Makao	69	20.2	69	18.8
Kolombiya	14	31.5	69	53.7
Yugoslavya	24	10.5	62	5.7
B. Afrika	7	57.9	60	39.3
Romanya	39	31.9	59	23.3
Peru	4	156.6	54	22.0
Jamaika	47	130.4	48	129.6
El Salvador	5	18.5	42	115.0
Mauritius	38	110.2	41	111.9
Diğerleri	179	12.2	348	13.3
DÜNYA	5.769	13.3	12.698	17.2

(*) 1 Yarda Kare: 0.8361 Metre Kare
Kaynak: ABD Ticaret Bakanlığı'nca çıkarılan Textile Asia.

ithalat ile karşılanıyordu; fakat 1986'da ithalat karşı konulmaz bir biçimde arttığı için, ABD sanayi bundan geçmişe oranla daha çok yararlanmıştı.

3.1.4. Batı Avrupa'dan Yapılan İthalat Azalmakta

Doların değerinin düşüşünün sonucu olarak ABD'nin özellikle Batı Avrupa'dan yaptığı tekstil ithalatı da azalmıştır. Tablo 3'te de görüleceği gibi, Batı Avrupalı üreticilerin çoğunluğunun 1985'te her ne kadar önemli bir artış olmuşsa da 1986 yılında ABD'nin ithalatındaki paylarının azaldığını görmüşlerdir. Özellikle İtalya'nın ABD'ye yaptığı tekstil ve giyim ihracat miktarında hemen hemen % 6'lık bir düşüş olmuştur.

3.1.5. Türkiye'den Yapılan İthalat Artmıştır

Tablo 3'te de görüldüğü gibi, 1986 yılında Türkiye'den ABD'ne yapılan giyim ihracatı bir önceki yıla oranla, % 51.4, toplam tekstil ve giyim ihracatı ise % 89.1 artmıştır. ABD'nin 1986 yılında Türkiye'den yaptığı giyim ithalatı, 61 milyon yarde kare, tekstil ve giyim toplam ithalatı ise, 183 milyon yarde kare olmuştur.

3.1.6. Başlıca İhracatçı Ülkelere Daha Güçlü Engeller Konulmakta

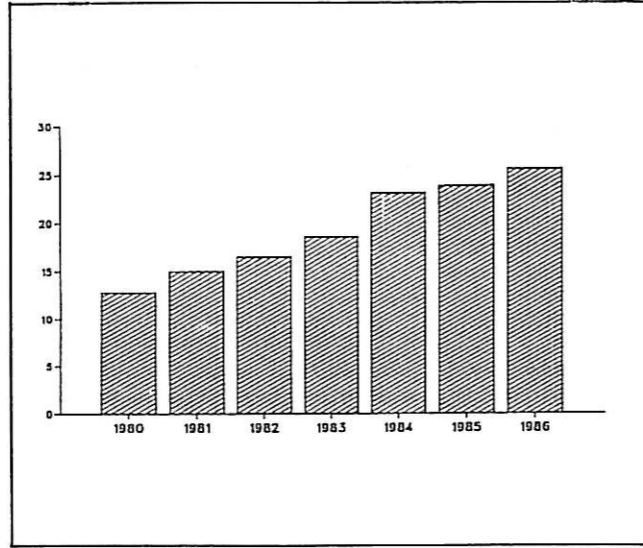
ABD tekstil ticaretinin bir başka özelliği de, başlıca ihracatçı ülkelerden yapılan ithalatın daha sıkı bir biçimde düzenlenmesi olmuştur. Tablo 3, 1986 yılında Çin dışında, "dört büyük" tekstil ve giyim ihracatçısı ülkenin ortalamasının çok altında artış oranlarının olduğunu göstermektedir. Bu eğilim 1987'de de sürece benzemektedir ve daha küçük üretici ülkelere yapılan ithalatın büyük ülkelere oranla daha fazla artması beklenmektedir. Miktar kısıtlamaları çerçevesinde, büyük ihracatçı ülkelerin tepkisi, katma değeri daha yüksek olan ürünlere yönelmek olmuştur.

3.1.7. İthalat Tehdidi Olduğu Sürece Tekstil Yasa Tasarısı Büyük Önem Taşımaktadır:

Tablo 4- Lif Türlerine Göre ABD'ye Yapılan Tekstil ve Giyim İthalatı Artış Oranları 1980-86

Birim: Miktar Cinsinden %	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
Pamuklu	24.2	28.9	28.7	30.6	37.3	37.9	38.3
Yünlü	42.7	39.8	45.7	47.7	56.1	68.3	62.9
Yapay							
Liflerden	7.1	8.3	10.1	12.4	15.5	15.6	17.5
Top. Teks. ve Giyim İthal.							
Artış Oranı	12.8	15.0	16.5	18.6	23.2	23.9	25.6

Kaynak: Tekstile Organon

Şekil 2. ABD Piyasasına Yapılan Tekstil ve Giyim İthalatı Artış Oranları Yüzdesi (Miktar üzerinden)

Kaynak: Textile Organon

ABD pazarındaki yurtdışı üreticilerinin durumu iyileşmiş olmasına rağmen, ithalat konusundaki kaygıları giderilmiş değildir. Tablo 4'te ve Şekil 2'de görüldüğü gibi, ithalat artışı 1986 yılında da devam etmiştir ve 1987 için öngörülen artış miktarı olarak % 6.6'dır. Bu artış oranının 1980'den bu yana meydana gelen en küçük artış oranı olmasına karşın, daha fazla koruma yapılması konusunda toplumsal baskılar yapılmaktadır.

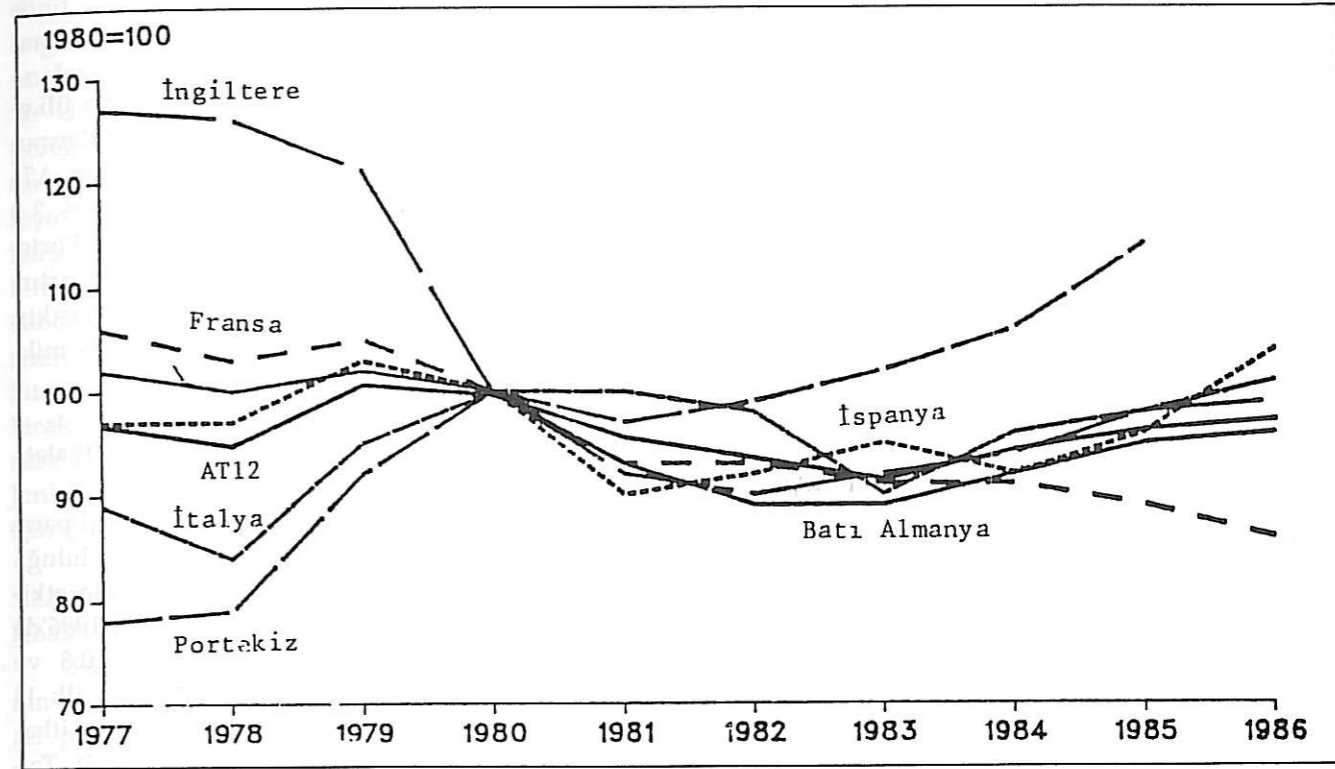
3.2. Batı Avrupa

3.2.1. Avrupa Topluluğu Tekstil Üretimi 1986'da Artmıştır

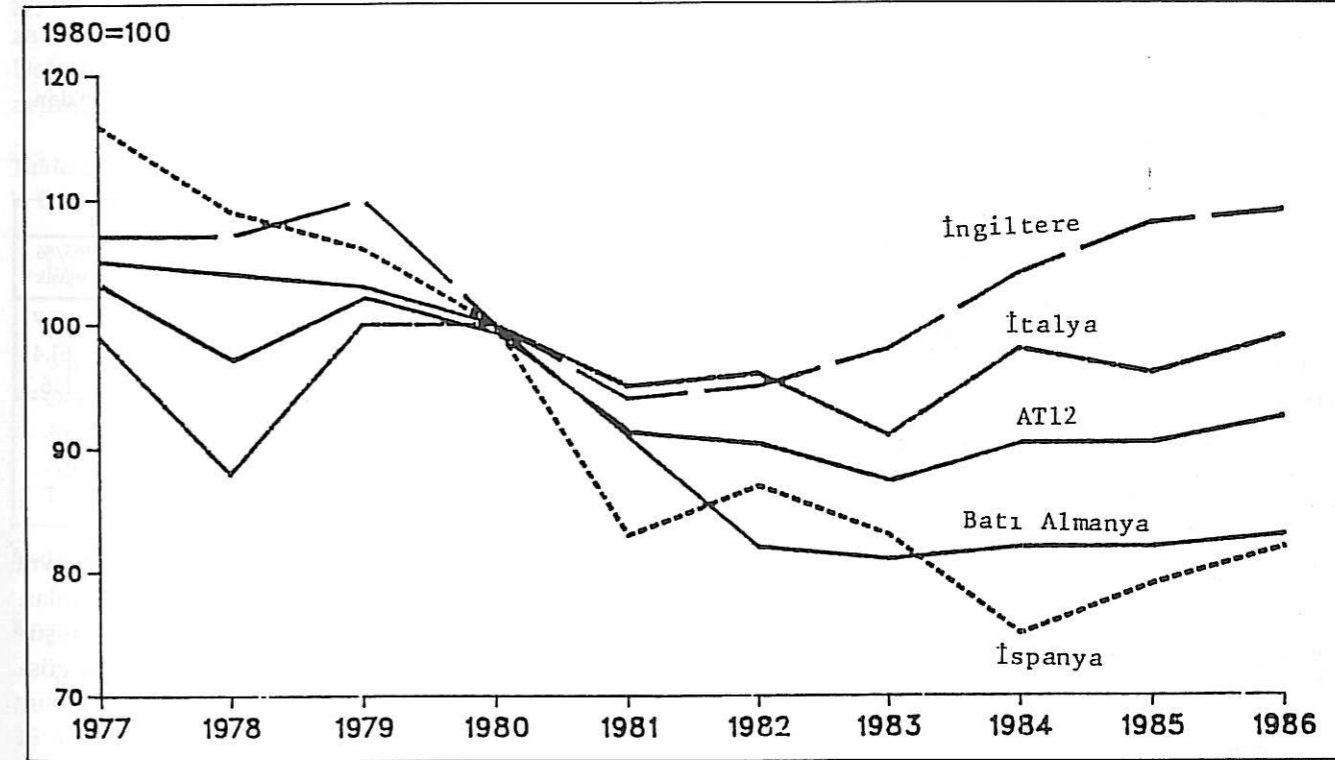
Üretimin en alt düzeye indiği 1983'ten bu yana, AT tekstil sanayinin gerçekleştirdiği üretim artışı, 1986 yılında % 1.3'lük artış ile sürmüş, yıl sonuna doğru, düzelleme belirtileri göstermiştir.

3.2.2. AT'nun Tekstil ve Giyim Dış Ticareti

AT10, İspanya ve Portekiz'in üye olması ile birlikte, durum biraz daha karmaşıklaşmış gibi görünmektedir. Daha önceleri bu iki ülke AT10 arasındaki dış ticaret, şimdi AT12'nin kendi aralarındaki iç ticarete dönüşmüştür. Ancak hem AT10 ile İspanya ile Portekiz arasındaki dış ticareti, (sanki İspanya ile Portekiz AT dışında imiş gibi) ve AT12'nin kendi iç ticaretini gösteren ayrı veriler de vardır.

Şekil 3. AT Tekstil üretim İndexleri

Şekil 4. AT Giyim Üretim İndexleri

Kaynak: Comitextil

TEKSTİL VE MAKİNA YIL: 2 SAYI: 7 ŞUBAT 1988

3.2.2.1. İspanya ve Portekiz'in AT'na Girmesi:

AT 10 ülkeleri üreticilerinin İspanya ve Portekiz'in Topluluğa üye olması ile ilgili olarak en büyük korkuları olan kendi pazarlarını istila etmeleri ihtimali, en azından 1986 yılı için gerçekleşmemiştir. Tam aksine AT10 üreticileri, miktar olarak % 34'ten az olmamak (AHB^(*) olarak % 39.7) üzere, AT'nun bu iki yeni üyesine pazar tekstil ve giyim ihracatlarını artırarak genişletilmiş 12 üyeli bir Toplulukta imkanlardan yararlanmışlardır. Miktar olarak ihracat artışı, hem tekstilde ve hem de giyimde aynı oranlarda olmuştur. Ancak AHB cinsinden ölçüldüğünde, artışın büyük bir bölümü, giyimde olmuştur ve bu durum da, AT10'nun İspanya ve Portekiz pazarlarına yaptığı ihracatta katma değer arttığı anlamına gelmektedir. Artışın büyük bir bölümü hiç kuşkusuz İspanya pazarına yapılan ihracatta olmuştur; İspanya (bütün ülkelerden yaptığı) tekstil ithalatının miktar olarak % 62.5, giyim ithalatının ise % 32 arttığını bildirmiştir.

İspanya ve Portekiz'den AT10 ülkelerine yapılan ihracat da, 1986 yılında AHB cinsinden % 1 gibi çok az bir miktarda artmıştır. Sonuç olarak, AT10'nun İspanya ve Portekiz ile olan tekstil ve giyim ticaret dengesi, hâlâ büyük miktarlarda olumsuz olmasına rağmen, değer olarak % 15.4 iyileşmiştir.

3.2.2.2. AT'nun Dolar Olarak İhracatı Büyük Ölçüde Artmıştır

Dış ticaret Dolar bazında düşünüldüğü zaman, AT'nin tekstil ve giyim ihracatçıları, 1986'da Doların değerinin AHB'ne oranla düşmüş olmasından yararlanmış görünmektedirler. Dolar olarak düşünüldüğü zaman, ABD'nin Batı Avrupa'dan yaptığı ithalat, ABD'li ithalatçılar için daha pahalı olmakta ve bu durumda, öncelikle Batı Avrupalı ihracatçıların daha çok kazanmalarına yol açmaktadır. Örneğin 1986'da AT10 tarafından üye olmayan ülkelere (AT10'nun İspanya ve Portekiz'e yaptığı ihracat dışında) yapılan ihracat AHB cinsinden % 3.2 düşerken, aslında Dolar cinsinden % 24.8 artmıştır. Sonuçta, Batı Avrupa'dan yapılan ihracatın bir kısmı, ABD piyasasında fiyatı yükseldiği için, satılmayacak ve ulusal paraları ABD Dolarına bağlı diğer pazarlarda da rekabet edemez duruma düşeceklerdir. Son zamanlardaki Doların değerindeki toparlanma, daha önceki azalmanın çok kötü etkilerini hafiflemesine karşın, Batı Avrupa'nın ABD'ye yaptığı ihracatta bir miktar azalma olmuştur.

(*) AHB: Avrupa Hesap Birimi

3.2.2.3. İhracat Miktarları Düştü:

Aslında ihracat azalmaya başlamıştır. İthalatçılar, Batı Avrupa'nın tekstil ve giyim eşyalarının ulusal paraları ABD Dolarına bağlı olan ülkelerin malları karşısında rekabet etme imkanlarının azalması ihtimalinden korktukları için, bütün AT dışı ülkelere yollanan miktar (ton olarak) % 3.0 azalmıştır. AT10 satıcı ülkeleri İspanya ve Portekiz'e yaptıkları ihracatlarını önemli ölçüde artırmamış olsalardı, düşüş çok daha kötü olacaktı; AT10'nun AT12 dışına yaptığı ihracat, 1986'da miktar olarak % 4.8 düşmüştür.

3.2.2.4. Doların Değeri Düştüğünden AT'nun İthalatı Arttı

ABD Dolarının değerinin düşmesi, ulusal parasının değeri Dolara bağlı ekonomilerden Topluluğa yapılan ithalatı çok daha çarpıcı bir biçimde etkilemiştir. AT10'nun AT12 dışı ülkelere 1986'da yapılan tekstil ithalatı miktarı olarak : 10.8 ve giyim ithalatı ise % 20.0 artmıştır. 1986'nın ilk 11 ayında, Uzak Doğu Asya ülkelerinden yapılan ithalatta en büyük yüzde artışlar; Tayland (% 55), Taiwan (% 39), Güney Kore (% 38) ve Hong Kong (% 32)'tan yapılan ithalatta olmuştur.

3.2.2.5. Uzak Doğu'dan Yapılan İthalatın Birim Fiyatları Düştü:

Tablo 5- AT'nun Hong Kong, Güney Kore ve Taiwan'dan Pamuklu Gömlek İthalatı, 1985^(*) ve 1986^(*)

	İthalat Birim Fiyatı			İthalat Miktarı		
	1985 AHB	1986 AHB	1986/85 Değişik %	1985 1000 A.	1986 1000 A.	1986/85 Değişik %
Hong Kong	5.99	5.24	-12.5	12.258	17.857	45.7
G. Kore	5.89	4.19	-28.9	4.510	7.279	61.4
Taiwan	4.23	3.35	-20.8	1.731	3.745	116.3

(*) İlk 9 ay

Kaynak: Uluslararası Tekstil Komitesi Tarafından Çıkarılan "Textile Asia" Dergisi.

Tablo 5, 1985'in ilk 9 ayına oranla 1986'nın aynı döneminde, AT'na "üç büyük" satıcı ülkeden yapılan pamuklu gömlek ithalatının AHB cinsinden düşüşünü ve aynı zamanda ithalat miktarındaki artışı göstermektedir.

3.2.2.6. AT'nun AHB Tekstil Yasa Tasarısı Konusundaki Kaygıları

AT üreticileri, tekstil ve giyim ithalatı konu-

sunda ayırım gözetmeyen global kotalar getirmeyi öngören ABD Jenkins Ticaret Yasa Tasarısının sonuçları üzerinde son derece kaygılıdır ve bu kotalar Uzak Doğu Asya ülkelerinin yanı sıra, tanım gereği Batı Avrupa ülkelerinden yapılan ithalatı da kapsayacaktır. MFA, kuramsal olarak "Sanayileşmiş ülkeler arasındaki ticareti" kapsamına karşın, uygulamada gelişmiş ülkelere "gelişen ülkelere yapılan ithalata" inhisar ettirilmesi konusunda her zaman bir anlaşma olmuştur. Yasa tasarısının kanunlaşması durumunda AT, ABD'nin ithalatını % 1.1'le sınırlandırarak ABD'den AT'na yapılacak olan ithalata karşı misilleme yapacağı konusunda uyarıcı tehditte bulunmuştur. Eğer veto edilen Jenkins Tasarısı kanunlaşmış olsaydı, Batı Avrupa için çok daha kötü olacaktı.

3.2.2.7. İngiltere Dolar'ın Değeri Düştüğünden İthalat Birden Artıyor

Sterlin'in değeri, diğer Batı Avrupa ülkelerinin ulusal paralarına oranla düştüğü için, İngiltere, AT pazarlarında daha çok rekabet edebilir duruma geçmiştir. Ancak asıl sorun, Sterlin'in ABD Dolarına karşı hızla değer kazanması ve bunun bir sonucu olarak da, İngiltere'nin ABD'ye yaptığı tekstil ve giyim ihracat miktarının azalması olmuştur. Aynı zamanda, İngiltere'nin ABD'den ve ulusal parası Dolara bağlı öteki ülkelere yaptığı ithalat hızla artmıştır.

Tablo 6- İngiltere'nin MFA Tekstil ve Giyim İthalatındaki Değişiklikler (a), 1986/85

İthalat Yapılan Ülkeler	Artış oranları %
AT12	-1
ABD	15
Diğer Gelişmiş Ülkeler	3
Akdeniz Ülkeleri	14
AKP (b) Ülkeleri	1
Tercih Dışı Düşük Maliyetli Ülkeler	21

Notlar: (a) 1. - 123. kategoriler

(b) Afrika, Karayipler ve Pasifik

Kaynak: Comitextil Bulletin

Tablo 6 AT'ndan yapılan ithalat miktarının bir miktar azaldığını ve ABD'den yapılan ithalatın % 15 arttığını göstermektedir. Ayrıca, ulusal paralarının birçoğunun ABD Doları'na bağlı olduğu öncelik tanınmayan ucuz mal satan ülkelere yapılan ithalat, daha da hızla, % 21 artmıştır. 31 Aralık 1984'

ten 16 Mart 1987'ye kadar olan dönemde Sterlin, DM'a oranla % 20 değer kaybetmiştir. Ancak ABD, Hong Kong ve Güney Kore paralarına karşı % 36 ile % 40 arasında değer kazanmıştır.

3.2.2.7.1. Dış Ticaret Dengesi Kötüleşiyor

1980 yılında İngiltere'nin toplam tekstil ithalatı, miktar olarak % 4, giyim ithalatı ise % 19 artmıştır. İhracat da, tekstilde % 1 ve giyimde % 4 artmıştır. İhracatın büyük bir bölümü, AT ülkelerine yapılmıştır. Örneğin Batı Almanya'ya yapılan tekstil ihracatı, değer olarak % 22, giyim ihracatı ise % 31 artmıştır. Ancak genelde tekstil dış ticaret açığı, (1985'te 1.24 milyar £'den) 1986'da 1.40 milyar £'e ve giyimde ise (1985'te 923 milyon £'den) 1986'da 1.16 milyar £'e çıkmıştır. İthalat artışı düşük maliyetli ülkelere yapılan ithalatta olmuştur.

3.2.2.7.2. Bazı Kesimlerde Üretim Artmıştır

Tablo 7- İngiltere'nin Tekstil ve Giyim üretimi, 1984-1986

	1984	1985	1986
Yapay Lif Üretimi (1000 Ton)			
Sürekli filament	102.5	99.1	100.8
Kesikli Stapel	280.9	231.1	187.2
Toplam	383.3	330.2	288.0
Tekstil Üretim İndeksi (a)	93.7	98.3	99.1
Çorap ve Örmeye Giyim Üretim İndeksi (a)	96.9	99.3	100.0
Yün ve Kamgarn İplik (1000 ton)	126.6	133.6	148.0
Yün ve Kamgarn Kumaş (bc) (Milyon m ²)	100.0	99.9	100.0
Pamuk İpliği ve Yapay İplik (1000 ton)	84.3	85.6	87.5
Pamuklu ve Yapay Kumaş (Milyon m ²)	504.2	529.2	538.3
Bitirme Üretim İndeksi (a)	86.7	97.3	100.5
Halı Üretim İndeksi (a)	101.0	109.4	110.4
Giyim Üretim İndeksi (a)	103.7	110.6	111.1
Ev Tekstil Üretim İndeksi (a)	105.6	105.8	109.9

Notlar: (a) 1980 : 100

(b) Teslimler

(c) Battaniler dahil

Kaynak: Textiles Statistics Bureau

Yapay lif üretimi azalmaya devam etmiştir, yapay lif üretimi indeksi 10 yıllık yüksek artıştan 1984'te 78.8'e ulaştıktan sonra 1986'da 68.3'e inmiştir. 1984 ve 1985 yıllarında tekstil ve giyim üretimi fazla artmasına karşın, 1986'da cüzi bir miktar artmıştır. 1986 yılında tüketicinin giyim tale-

binde artışın önemli bir bölümünün özellikle İngiliz sanayinin ihracat miktarı arttığı için, ithalata yöneldiği açıktır. Üretim bakımından en çok artış gösteren kesim, yünlü ve kamgarn sanayi (6.3) olmuştur. Aksine pamuklu kesimin üretimi; 1984 ve 1985 yıllarında bir miktar arttıktan sonra 1986'da tekrar bir miktar azalmıştır. Giyim ve halı üretiminin yanı sıra, çorap ve örme giyimde de çok az artışlar kaydedilmiştir. Ev tekstili üretimi, % 4'e yaklaşan üretim artışı ile daha çok göze çarpıyordu. Bitirme kesimi de, % 3'ten biraz fazla çoğalarak mütevazı bir artış göstermiştir.

3.2.2.8. Batı Almanya Dış Ticaret Açığı Büyüyor

Batı Almanya tekstil sanayii, üretimdeki artışının dördüncü yılını yaşamıştır; üretim 1986'da % 1.7 artmış, ancak bu artış 1985'teki % 3.1'e oranla daha az olmuştur. Tek başarılı kesim, 1986'da üretimin % 6 arttığı ev tekstili olmuştur. Giyim üretimi, iki yıldır azalmıştır. Aslında giyim üretimi, son on yıldır sürekli artmakta idi. Tekstilde, sanayinin cirosu gibi, üretici fiyatları da bir miktar (% 0.5) azalmıştır. Giyim üreticileri, fiyatlarını ancak % 1.9 oranında artırmayı başarmışlardır. Giyim sanayinin cirosu, daha da çok, % 3.6 artmıştır.

1986'da kumaş ihracatı, % 1.7, hazır tekstil mamulleri % 7.6 artmıştır. Bu arada iplik ihracatı, % 5.1 düşmüştür. Ancak tekstil ve giyim ithalatı, genelde % 4.4 artmış, öte yandan, iplik ithalatı % 17 azalmış kumaş ithalatı % 3.5 ve hazır mal ithalatı ise, % 7.8 artmıştır. Sonuç olarak tekstil ve giyimdeki dış ticaret açığı, (lifler dışında), 1986'da bir önceki yıla oranla % 10.5 artarak 8.6 milyar DM (4.0 milyar \$)'a ulaşmıştır.

Asıl nedenin, İngiltere olayında olduğu gibi, ABD Dolarının değer kaybetmesi olarak görünmektedir. Bu durum ise, yurtiçi pazarda paraları Dolara bağlı yeni sanayileşen ülkeler (YSÜ)'den gelen artan bir ithalat baskısına neden olmuştur. Fakat ayrıca Batı Alman ihracatçıları, (Batı Almanya'nın tekstil ve giyim ihracatının % 75 kadarının yöneldiği diğer Batı Avrupa ülkeleri olan) ana pazarlarında YSÜ'den artan oranda yapılan ithalat rekabeti ile karşılaşmaktadırlar. Böylece yurtiçi talepteki artış asıl itibarı ile ithalata yönelmekte ve 1984 ve 1985'lerde sanayinin gelişmesini sağlayan ihracat artışı, önemli ölçüde yavaşlamış görünmektedir.

3.2.2.9. Fransa Düşüş Sürüyor

Fransız tekstil sanayi, 1982'de üretiminin en düşük olduğu zamandan bu yana, diğer başlıca AT ülkelerinin yaşadığı üretimde iyileştirme olayını yaşamamış görünmektedir. Bu durum; hükümetin tekstil planı ile önemli ölçüde özendirilen yatırım artışına rağmen meydana gelmiştir. 1986'da Fransız tekstil sanayinin üretimi, genelde bir % 2.5'lük bir düşüş göstermiştir. Birçok kesimde üretimde azalmalar kaydedilmiş, ancak bunun istisnaları yün tarama (% 3 artış) ve ipekli dokuma (% 5 artış) olmuştur. Üretimdeki azalma en çok sentetik tekstil ve yünlü sanayinde görülmüş ve pamuklu sanayinde ise daha az bir düşüş kaydedilmiştir.

Tüketici talebi, üç yıllık düşüş veya durgunluktan sonra, % 5 artmıştır. Fakat asıl artış giyimde olmuş, ev tekstili bir miktar azalırken, örme iplik tüketiminde ve perakende kumaş satışlarında belirgin bir düşüş olmuştur. Fransa'nın tekstil ihracatı da miktar olarak % 3, değer olarak % 4 azalmıştır. Azalmanın büyük bir bölümü AT dışında özellikle ihracatın değer olarak azaldığı ABD parasında meydana gelmiştir. Ancak bazı pazarlarda, mesela, dış ticareti devletleştirilmiş ülkelere yapılan tekstil ihracatı değer olarak % 20 artarken, bu ülkelere yapılan net ihracat % 3 azalmıştır. 1986'da Japonya, İspanya ve Portekiz'e yapılan net ihracat da artmıştır. Fakat iki yıllık durgunluktan sonra, ithalat da (değer olarak % 7, miktar olarak % 6) artmıştır. En büyük ithalat artışları, ABD (değer olarak % 12), EFTA ülkeleri (% 9) ve az gelişmiş ülkeler (% 8)'den olmuştur. 1987'nin potansiyeli ise oldukça aleyhte görünmektedir.

3.2.2.10. İtalya Gelişme Eğilimi Sürüyor

Diğer başlıca tekstil üreticisi ülkelere karşılaşılan problemler, 1986 yılında birçok kesimlerde üretimin artmaya devam ettiği çok başarılı İtalyan tekstil sanayii de yalnız bırakmamıştır. İtalya'da tekstil üretim artışının yavaşladığı konusunda belirtiler vardır; çeşitli tekstil ve giyim birliklerinin resmi olmayan tahminlerine göre genelde tekstil üretiminin 1984'de % 5, 1985'te % 2.8 artmasına karşılık, 1986'da ancak % 2.2 artmıştır. Giyim üretimi, daha hızlı % 2.5 artmıştır. En güçlü artışı sağlayan kesim, örme sanayi (1986'da % 9.0) olmuştur. Ayrıca bu kesimde üretim artışı hızlanmaktadır; nitekim üretim 1985'ten bu yana iki mislinden fazla 1984'ten bu yana da üç misli artmıştır. Üretimi artan diğer kesimler arasında, ipekli ve filament dokuma (% 3),

giyim (% 2.5) ve bitirme kesimi (% 2.1) vardır. Yayıp lif üretimi ve pamuklu dokuma da mütevazı artışlar göstermiştir. Ancak yün eğirme ve dokuma üretimi, 1984'deki (% 12.2) ve 1985'teki (% 8.5) artıştan sonra, % 4.5 azalmıştır. Üretimi azalan diğer bir kesim de, 1984/85 döneminden sonra talihi dönen iç çamışırı sanayidir.

3.2.2.10.1. Dış Ticaret Fazlası Büyüyor

Üretimdeki artışa karşın, İtalya'nın ithalatı ihracatına, oranla daha hızla artmıştır. Miktar olarak tekstil ve giyim ihracatı, yalnızca % 0.4 artarken, ithalatı ise % 15.1 artmıştır. Ancak dış ticaret açığının büyük bir bölümü, AT dışı ülkelere kaynaklanmıştır. AT-ülkelere yapılan ihracat, % 1.8 artarken, ithalat % 4.1 artmıştır. İtalya'nın toplam tekstil ve giyim ithalatı, % 9.8 artarak 6.294 milyar Lire'e (4.2 milyar \$) ulaşırken, ihracatı da % 6 artarak 19.053 milyar Lire'e ulaşmıştır. İtalya'nın tekstil ve giyim ihracatı, ithalatından çok daha fazla olduğu için, sonuçta ülkenin bu konudaki dış ticareti % 4.2 fazlalık vermektedir.

Öteki AT ülkeleri ile tekstil ve giyim ticaretinde, İtalya'nın ihracat değeri ithalat değerine oranla daha hızlı artmıştır. Bu durum, İtalya'nın topluluğun diğer ülkelere yaptığı tekstil ve giyim ihracatında bir katma değer artışı olduğunu göstermiştir.

Ancak İtalya'nın tekstil ve giyim sanayi de, daha önce sözü edilen ve Batı Avrupa'daki diğer başlıca tekstil üreticisi ülkeleri etkileyen aynı faktörler dizisinden zarar gördüğü için, 1987 yılı da pek fazla iyi görünmüyordu. Bunlardan bir tanesi, yalnızca ABD ile olan ticareti değil, (İtalya, ABD pazarında çok başarılı olmuştu), fakat aynı zamanda İtalyan mallarının ulusal paraları Dolarda bağlı olan Güney Doğu Asya ülkelerinden yapılan ithalata karşı rekabet edebilirliğini etkileyen Dolar'ın aleyhteki kambiyo kuru olmuştur. Öteki ise, uluslararası ekonomik durum kötüye doğru gittiği için, yurtiçi talepte meydana gelen bir talep yavaşlamasıdır.

3.2.2.11. İspanya ve Portekiz

Daha önce de sözü edildiği gibi, AT10'daki tekstil üreticisi ülkeler, AT'nın genişletilmesinden net yararlanan ülkeler olmuşlardır. İspanya ve Portekiz'in 1987 Ocak ayında AT'na tam üyeliğin ilk yılında diğer 10 ülkedeki üreticilerin, daha büyük bir "yurtiçi" pazardan yararlandıklarını göstermek-

tedir. Bu arada, AT10'ndan İspanya ve Portekiz'e yapılan tekstil ve giyim ihracatı AHB olarak değer cinsinden yaklaşık % 40 (miktar olarak % 34) artmıştır.

3.2.2.11.1. İthalat Pazarın Üst Kesiminde Artmakta

Diğer 10 AT üyesi ülkelere İspanya ve Portekiz'e yapılan tekstil ihracat değeri, 1986'da önemli ölçüde (% 38.1) fakat giyim ithalatı daha da büyük bir hızla (% 46.4) artmıştır.

Bazı üye ülkeler, diğerlerine oranla fırsatlardan daha iyi yararlanmışlardır. Örneğin tekstilde Belçika-Lüksemburg'tan, İspanya ve Portekiz'e yapılan ithalat miktar olarak % 56.9, değer olarak % 58.3 artmıştır. İthalattaki diğer artışlar, İrlanda'dan (% 51.1) İngiltere'den (% 38.6) ve İtalya'dan (% 33.8) olmuştur. Giyimde en büyük miktar artışları başlıca büyük satıcı ülkeler olan İngiltere (% 69.2), İtalya (% 58.1) ve Fransa'dan (% 24.3) olmuştur. Hem Danimarka (giyimde) ve hem de Yunanistan (Tekstil ve giyimde), İspanya ve Portekiz'e yaptıkları ihracat miktarında büyük artışlar sağlamışlardır, fakat bu artışlar çok daha düşük rakamlardan başlamıştır.

3.2.2.11.2. Düşük İhracat Artış Hızı Düş Kırıklığı Yaratıyor

İspanya ve Portekiz için ayrı ayrı veriler henüz mevcut değildir. 1986'da İspanya ve Portekiz'den AT10 ülkelere ortaklaşa yapılan tekstil ve giyim ihracatı, AHB birimi cinsinden çok az, yalnızca % 1, artmıştır. İspanya ile Portekiz ikisi birlikte AT'nun 10 üye ülkesine onlardan ithal ettikleri tekstil ve giyim çok daha fazlasını (reel olarak) satmaktadırlar. Bunun bir sonucu olarak 1986'da % 15.4 bzulmasına karşın, İspanya ve Portekiz'in AT'nun diğer ülkeleri ortaklaşa tekstil ve giyim dış ticaret dengesi, hala çok olumludur.

3.2.2.11.3. Portekiz'in Örme Giyim Sanayii

1985'te tekstil üretimi bir önceki yıla oranla yaklaşık % 8 artmasına karşın, 1986 ile ilgili olarak Portekiz'e ait kapsamlı üretim verileri henüz yoktur. Portekiz örme sanayi ile ilgili olarak yapılan bir araştırmanın, 1986'da (Portekiz'deki ortalama enflasyonun % 11.7 olmasına karşın) üretim artışının değer olarak % 23 kadar olduğunu teyit ettiği belirtilmektedir. İmalatçıların üçte ikisi 1987'deki faaliyetler açısından en azından mütevazı bir artış tah-

min etmektedirler. 1985 yılının ilk dokuz ayında örme giyim ithalatının 1.665 ton olmasına karşılık, 1986 yılının aynı döneminde örme giyim ihracatı, 29.000 ton olmuştur. Başlıca ihracat pazarları, toplamın yaklaşık % 72 kadarını oluşturan diğer AT ülkeleri, EFTA ülkeleri (% 21) ve ABD (% 6)'dır.

3.2.2.11.4. İspanya'nın Tekstil Üretimi Artıyor

İspanya'nın tekstil sanayine ait veriler, Portekiz'inkine oranla çok daha geniş kapsamlıdır. 1986'da üretim % 5 artmış, bu üretim düzeyi, 1979'dan bu yana en yüksek düzeydir. Özellikle pamuklu kesimin üretiminde % 8 artış kaydedilmiştir. Yünlü kesimin üretimi % 3,5, ipekli kesimin % 3 ve örme kesiminin üretimi % 1'in biraz altında artmıştır. Giyim üretimi de -%3- artmış, ancak bu dönemden sonra üretim hızla düşüştür. Şu anda giyim sanayi, 1979 üretim düzeyinin yalnızca % 77'si oranında çalışmaktadır.

3.2.2.11.5. Aleyhte Bir Dış Ticaret Durumuna Karşın

Kişi başına lif tüketiminin hemen hemen doyum ulaştığı diğer AT ülkelerinin tersine İspanya ve Portekiz'deki lif tüketimi oransal olarak düşüktür. Ancak İspanya'da, AT üyeliğinin ilk yılında lif tüketimi hemen artmaya başlamıştır. 1985'te 8.5 Kg olan kişi başına lif tüketimi, 1986'da beşte bir oranında artmıştır. Tekstilde ihracat miktarı 1985'te % 8 azalırken, ithalat % 62.5 artmıştır. Giyimde de aşağı yukarı aynı şeyler olmuştur. İhracat % 14 azalmış, ithalat ise % 32 (değer olarak % 59) artmıştır.

Yurtiçi giyim sanayi, İspanya hükümeti tarafından ülkenin tüketicilerinin daha çok moda ve desen imkanları konusundaki artan taleplerini karşılamak üzere desteklemektedir. Hükümet, aynı zamanda 1986 yılında sona eren yeniden yapılandırma sanayinin azalan ihracat başarımı ve hızla artan ithalat artışı çerçevesinde 1986'da meydana gelen talep artışına bel bağlayabilme konusunda da bir sınır olduğu için gelecek belirsiz görünmektedir. 1987'nin başlarında bile, talep artışının yavaşladığını gösteren belirtiler bulunmakta idi.

3.3. Asya Ülkeleri - JAPONYA

3.3.1. Japon Tekstil Dış Ticareti Açık Veriyor

Japon tekstil sanayi, yavaş ekonomik büyüme ve ulusal paranın değer kazanması sorunlarından

Tablo 8- Başlıca Güney Doğu Asya Ülkelerinin Tekstil ve Giyim Dış Ticareti

Giyim Dış Ticareti	Birim: Milyar \$				
	1980	1983	1984	1985	1986
Japonya İhracatı	6.30	6.61	6.76	6.26	6.87
İthalatı	5.57	5.06	6.36	6.04	6.89
Dengesi	0.73	1.55	0.40	0.22	-0.02
Hong Kong İhracatı	5.55	7.53	9.77	10.10	12.00a
İthalatı	3.66	4.84	6.19	6.45	8.00a
Dengesi	1.89	2.69	3.58	3.65	4.00a
G. Kore İhracatı	5.21	6.17	7.20	7.09	8.65a
İthalat	1.21	1.35	1.57	1.53	1.80a
Dengesi	4.00	4.82	5.63	5.58	6.85a
Taiwan İhracatı	4.33	4.99	6.15	6.26	7.65a
İthalat	0.89	0.91	1.13	0.99	1.01a
Dengesi	3.44	4.08	5.02	5.27	6.64a
Çin İhracatı	4.95	6.72	5.78	5.98	7.00a
İthalatı	2.90	2.19	1.33	4.00	2.50a
Dengesi	2.05	4.53	4.45	1.98	4.50a

Not: (a) Tahmin

Kaynak: - Textile Asia ve
- Fobre and Textile Desearch Institute

zarar görmeye devam etmiştir. Japonya, 1979'dan bu yana ilk defa tekstil ve giyim dış ticaretinde açık verdiğinden, tekstil üretimi, 1985'te % 0.5 azaldıktan sonra, 1986'da da % 3.4'lük bir düşüş göstermiştir. İhracat, 1985'te % 9.7 artarak 6.874 milyon \$'a ulaşmış, fakat ithalat % 14.1 gibi daha hızlı bir biçimde artarak 6.894 milyon \$'a çıkmış ve 1983'te gerçekleştirilen 1.5 milyar \$'lık sağlıklı bir fazlalıktan sonra, 1986'da 20 milyon \$'lık küçük bir açık meydana gelmiştir. Özellikle Güney Doğu Asya ülkeleri (ASEAN)*'dan yapılan ithalat çok miktarlarda olmuş Güney Kore ve Taiwan, Japonya'ya giyim ihracatında sırası ile % 52 ve % 36'lık artış sağlamışlardır. Ancak bu artış oranları, gerçeği söylemek gerekirse, daha düşük oranda ihracat yapan Tayland ve Filipinler tarafından geçilmiştir. Öte yandan ilginçtir, Çin, ABD'deki başarısına karşın, 1986'da Japonya'ya yaptığı giyim ihracatında % 10 bir azalma ile karşılaşmıştır.

3.3.1.1. Görünürde İyileşme Beklenmiyor

Japonya için görünümün yakın bir tarihte iyileşmesi beklenmemektedir. Ekonominin yakın bir gelecekte son zamanlardaki üretim ve ihracata uygun olarak ayrı düzeylerde seyretmesi beklenmektedir ve sanayi, komşularına oranla daha güçlü olan Yen'den zarar görmeye devam edecektir. 1987 yılında sentetik lifler tüketimi için yapılan tahmin, üretimde marjinal bir artış, fakat ithalatta ise daha büyük bir artış olacağı yolunda idi.

3.3.2. Güney Kore ABD'nin İthalat Kısıtlamalarına Karşın Güney Kore'nin İhracatı Patlıyor

ABD'ye yaptığı ihracatta daha büyük kısıtlamalardan zarar görmesine karşın, Güney Kore gene de dış ticaret dengesini önemli ölçüde daha iyi duruma getirmeyi başarmıştır. 1986 yılında ihracatı, % 24.6 oranında artmış ve 1987 yılının ilk aylarında daha da hızla artmaya devam etmiştir. Tablo 6'da da görüldüğü gibi, Güney Kore, Tekstil ve giyimdeki en büyük fazlası olan 6.9 milyar \$, 1986 yılında gerçekleşmiştir. Bu durum ise, ABD'ye oranla Kanada ve AT ile daha iyi koşullarda yaptığı anlaşmalardan kaynaklanmıştır. Ancak başarının büyük bir bölümü, ülkeye dış pazarlara girme ve Japonya'ya doğrudan satış yapma imkanını sağlayan Yen'in değer kazanmasından doğmuştur. Yalnızca Güney Kore'den Japonya'ya yapılan giyim ihracatı, 1986 yılında miktar olarak % 52 artmıştır. 1986 yılı hem üretim ve hem de ihracat artışının bir bütün olarak imalatın gerisinde kaldığı 1985 yılına oranla daha iyi bir yıl olmuştur.

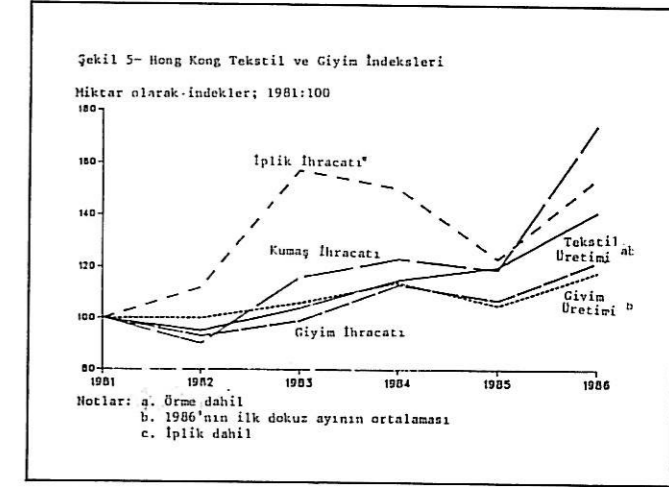
3.3.3. Taiwan'da Değeri Artan Yen'den Yararlanmıştır

Taiwan da, Güney Kore'ye benzer bir biçimde, Yen'in değer kazanmasından edindiği imkanını bulmuştur. İhracat, % 22 artmış ve 7.7 milyar \$'a ulaşmış ve bu da sanayiye 1985'te gerçekleştirdiği sıfır hatta olumsuz büyüme hızından çıkıp kurtulmasına yardımcı olmuştur. Doğal olarak sanayi, 1985 yılında ihracatın yaklaşık % 40'ının yapıldığı ABD pazarı yerine Japon ve diğer Uzak Doğu Asya pazarlarına yönelmesinden yarar görmüştür. Gerek Taiwan ve gerekse Güney Kore, yeni ortaya çıkan üretici ülkelere ve artan kısıtlamalara bir karşılık olmak üzere, fason üretimle daha çok uğraşmaya başlamışlardır.

3.3.4. Hong Kong'da İhracatı Artıyor

Hong Kong'un 1986 yılında ve 1987'nin başlarında gerçekleştirdiği dış ticaret dengesi çok başarılı olmuştur. 1986'da giyim ihracatı, % 16.6, tekstil ihracatı da % 45.5 artmıştır. Bu artış 1987'nin başlarında da devam etmiş ve giyim ihracatındaki artış % 30.1'e ve tekstil ihracatındaki artış da % 65.2'ye çıkmıştır. Bu durum ise, ihracatın değer artışının hemen hemen durgun olduğu 1985 yılı ile tam bir tezat oluşturmuştur. Birim değeri az artmış ve bu nedenle de artışın büyük bir çoğunluğu, miktardaki artışla sağlanmıştır. Batı Avrupa ve Japonya'ya yapılan

satışlar çok artış göstermiş ve ABD'ye yapılan ihracat ise genel ortalamadan az artmıştır.

3.3.4.1. Artan İhracat, Üretimi de Artırmıştır

Bu ticaret canlanması, 1985'teki durgunluktan sonra, tekstil üretiminde bir dönemeç noktası olmuştur. İplik üretimi, 1985'teki yalnızca % 2.8'lik artıştan sonra, % 23.1 gibi büyük bir artış göstermiştir. Kumaş üretimi, 1985'teki büyüme hızından sonra, % 15.2'lik bir gelişme göstermiştir. 1987'nin ikinci yarısında ABD'nin "kısıtlama çağrılarının" artması ve böylece de mevcut artışın bir kısmını engellemesinin beklenmesine karşın, 1987'nin ilk yarısında artış devam etmiştir.

3.3.4.2. Çin, Zorluklarla Savaşıyor

Çin, arz sorunları ve yurtdışındaki kısıtlamalara rağmen başarılı olmaya devam etmiştir. 1986'da üretim % 6.5 artmış ve 26.9 milyar \$'a ulaşmıştır. Tekstil üretiminde en büyük gelişmeler üretimin % 9.2 arttığı sentetik liflerde, ve artışın miktar olarak % 9.2'den biraz daha az olduğu pamuk ipliğinde olmuştur. Ancak pamuklu kumaş üretimi, % 8 kadar artmış ve benzeri artış da yünlü mallarda olmuştur.

İhracat, 1986'da 7 milyar \$'a ulaşarak gene başlıca büyüme motoru olmuştur. 1987'nin ilk başları için çıkan geçici rakamlar, bir önceki yılın aynı dönemine oranla % 40 arttığını göstermektedir. Ancak ithal ikamesi de, üretimdeki artışı etkilemiş ve ithalat da 1985'te 4 milyar \$'dan 1986'da tahminen 2.5 milyar \$'a inmiştir. Tekstil ve giyim sanayi, hem kalitesini ve hem de çeşitlerini artırmaya devam etmekte ve şimdiki artış düzeyini koruyabilmek amacı ile alternatif pazarlar bulabilecek kapasitede görünmektedir. Çin hükümetinin amacı, 1990'a kadar tekstil ihracatını % 80 artırmaktır.

3.3.5.1. ASEAN (Güney Doğu Asya Ulusları Birliği) Üreticileri Daha Liberal Olan Kotalardan Yararlanıyorlar

ASEAN ülkelerinden her birinin üreticileri, görüşmelerin son raundunda kotaların artırılmasından yararlanmışlardır.

3.3.5. Tayland

Tayland'dan yapılan ihracat artışı 1986'da da devam etmiştir. Tekstil ve giyim ihracatı, 1984 yılında % 23, 1985 yılında ise, % 32.6 artmıştır. Şu anda Tayland'ın tekstil ve giyim sanayi, ülkenin en önemli döviz kazanan kesimi olarak önemi çok büyüktür. Pamuk ipliği ve pamuklu giysilerin en büyük artışı göstermesine karşın, lifler dışında bütün malların ihracatı artmıştır. Bu gelişmelerden iki tanesi söz etmeye değer niteliktedir. Birincisi, dış ticaret rakamları, daha kaliteli ihracata sürekli olarak yönelindiğini göstermektedir. İkincisi ise, ABD piyasasına bağlılıkta kesin bir azalma ve 1985'te ihracatın % 35'nin yöneldiği Japonya ve kotaya tabi olmayan diğer ülkelerin pazarlarına bir kaymadır.

3.3.5.2. Filipinler

Bütün başlıca gelişmiş ülkeler tarafından yapılan sağlıklı kota artışları, Filipinler'in büyüme potansiyelini artırmıştır. Yalnızca ABO tek başına ihracat kotasını en azından % 30 artırmıştır. ABD, Filipinler'in giyim ihracatının 1986'da % 71'ini (AT % 13, ve Japonya % 1) yaptığı en büyük pazardır. Sonuç olarak, tekstil ve giyim ihracatı % 11 artarak 1987'de 805 milyon \$'a ulaşmıştır. Ancak sorunlar devam etmektedir. Hazır giyim ihracatında kullanılan kumaşın çoğunluğu ithal edilmektedir. Sanayi, çocuk giyimi gibi, yalnızca sınırlı kategorilerde kotalar ile kısıtlanmıştır. Gerek ürün ve gerekse müşteri bakımından çeşitlendirme, hükümet tarafından özendirilmekte ve ilk defa olmak üzere kota için açık artırma getirilmiştir.

3.3.5.3. Endonezya

Ulusal parasında devalüasyon ile birlikte AT'daki kotasının artması, Endonezya'nın tekstil ve sanayisinin başarısının artmasına yardımcı olmuştur. ihracatı ise 1985'te 560 milyon \$ iken, 1986'nın ilk dokuz ayında zaten % 50 artarak, bütün yılda 700 milyon \$'a ulaşabileceğini göstermiştir. Söz konusu ihracatın 1987'de 1 milyar \$'a ve 1988'de 2 milyar \$'a ulaşması planlanmış idi. Bu ülke de, Filipinler gibi, sanayisi ihracat için ihtiyaç duyduğu kumaşın

büyük bir bölümünü ithal etmek zorunda kalmaktan dolayı sıkıntı duymaktadır. Ancak kotaların artmasına karşın, tamamı kullanılmamış durumdadır. Başlıca Güney Doğu Asya ülkeleri tarafından bu ülkede tekstil fabrikaları kurma konusunda ilgi gösterilen bir ülkedir.

3.3.5.4. Bangladeş

Düşük gelirli ülkeler, en son MFA görüşmelerinde özel bir durum olarak ele alınmış ve ithalat kısıtlamalarından rahatlatılmaları kabul edilmiştir. Ancak Bangladeş, planlandığı gibi, tekstil ihracatını artırmayı başaramamıştır. 1986'nın Eylül ayından önceki beş ay boyunca, geniş ölçüde jüt pazarının bozulması ve buna bağlı olarak jüt fiyatlarının % 45 düşmesinden dolayı ihracat hedefini gerçekleştirememiştir. Bunun bir sonucu olarak, jüt ve jüt ürünleri ihracatı % 27.3 azalarak 135.5 milyon \$'a inmiştir. Giyim ihracatı, % 8.3 artarak ve 56 milyon \$'a ulaşarak bir miktar artış göstermiştir. ancak Bangladeş'in yıllık 1 milyar \$'lık hedefe ulaşması pek muhtemel görünmemektedir.

3.3.5.5. Sri Lanka'nın İhracatına Destek

Sri Lanka, kotaların gevşetilmesinden yararlanmış. 1986'da giyim ihracatı, % 21.6 artarak 342.9 milyon \$'a ulaşmıştır. bu artış ise Sri Lanka ihracatının % 65-70'nin yapıldığı en büyük pazarı olan ABD yerine AT ve Japonya yapılan ihracatın artırılması sayesinde gerçekleştirilmiştir. Tekstil hala madenleştirme çabalarının ilk aşamalarında ve ithal malı kumaşa büyük bir bağımlılık vardır.

4. TÜRKİYE AÇISINDAN TEKSTİL VE GİYİMİN ÖNEMİ

4.1. Tekstil ve Giyim Üretimi

Türkiye'de tekstil ve giyim sanayinin üretim ve ihracatta öncü olma özelliği vardır. Türkiye, tekstil ve giyimde önemli miktarda ham maddeye işgücüne ve teknik bilgiye sahiptir. Tekstil ve giyimde Türkiye karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğu için, ihracatı artırma çabası içinde olan ülkemiz açısından bu sanayi özel bir önem taşımaktadır. Özellikle pamuk üretimindeki mevcut düzey ile birlikte, Güneydoğu Anadolu Projesi 'GAP'dan sonra artacak pamuk üretimi düşünüldüğü zaman, önemli bir potansiyel ortaya çıkmaktadır. İşgücü artan nüfusa bağlı olarak bol ve gelişmiş ülkelere oranla 2-3 kat daha ucuzdur. Teknik Bölge yönünden ise Türkiye'nin bilgi birikimi ve deneyimleri vardır.

Türkiye dünya pamuk üreticileri arasında yedinci sıradadır. Diğer önemli bir hammadde olan yünde de Türkiye önemli bir üreticidir ve dünyada sekizinci sıradadır. Sentetik ve yapay lif üretimi de hızlı bir gelişme göstermektedir.

Öte yandan Türkiye'nin tekstil ve giyim üretimi aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 9- Türkiye'nin Tekstil ve Giyim Üretimi

Ürünler	Birim: ABD \$			
	1985 Gerçekleşme	1986 Tahmin Hedefi	1987 Program Hedefi	Yıllık Artış (%) 1987
Pamuk ipliği	606.0	649.5	669.6	3.1
Pamuklu kumaş	711.1	748.1	776.7	2.5
Yün ipliği	324.1	348.3	361.8	3.9
Yünlü kumaş	481.1	527.4	541.2	2.6
Suni sentetik iplik	220.3	249.8	269.6	7.9
Suni sentetik kumaş	198.9	208.2	215.6	3.6
El halısı	158.9	220.2	244.0	10.8
Makine halısı	144.2	192.0	203.6	6.0
Tafting-keçe kilim	122.9	127.0	148.3	16.8
Örme eşya	223.6	312.2	362.1	16.0
Hazır giyim hazır eşya	1152.5	1301.0	1377.5	5.9
TOPLAM	4343.6	4883.7	5170.0	

Kaynak: T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, 1987 yılı Programı, Ankara 1986.

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi, Türkiye'nin toplam tekstil üretiminin 1985'te 4.3 \$'dan 1987'de 5.1 milyar \$'a artması planlanmıştır. Tekstil üretimi içinde en önemli hazır giyim hazır eşya, pamuklu kumaş, pamuk ipliği ve yünlü kumaştır. Üretiminin en hızlı artış göstermesi beklenenler ise, tafting-keçe kilim, örme eşya el halısı suni sentetik iplik ve makine halısıdır.

Üretim yapısı bakımından tekstil ve giyim sanayi, diğer sanayi dallarına göre daha az sermaye gerektiren ve işgücü yoğun bir üretim dalı olduğu için, ülkemizin üretim etkenleri yapısına uygundur.

4.2. Tekstil İhracatı

Öte yandan Türkiye'nin tekstil ve giyim ihracatı aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, toplam tekstil ihracatımız, 1985'te 2.087 milyon \$'dan 1986'da 2.112 milyon \$'a, 1986'nın ilk altı ayında 1.028 milyon \$'dan 1987'nin aynı döneminde 1.335 milyon \$'a yükselmiştir. Özellikle 1987'nin ilk altı ayındaki

Tablo 10- Türkiye'nin Tekstil ve Giyim İhracatı

Birim: Milyon \$

Ürünler	1985	1986
Tekstil	2.087	2.112
Hazır Giyim	800	921
Örme iç giyim	149	175
Örme dış giyim	101	210
Diğer örme eşya	61	19
Erkek dış giyim	69	106
Kadın dış giyim	282	332
Erkek iç giyim	80	62
Kadın iç giyim	31	11
Diğer giyim eşyası ve Ayrıntıları	24	6
Dokuma ürünleri	526	444
İplikler	446	477
Lifler (Doğal, yapay, sentetik)	101	104

Ürünler	1986 Ocak-Haziran	1987 Ocak-Haziran

Tekstil	1.028	1.335
Hazır Giyim	403	698
Örme giyim	7	21
Örme iç giyim	85	145
Dokuma giyim	201	303
Dokuma iç giyim	27	55
Diğer giyim eşyası	82	173
Dokuma ürünleri	226	230
İplikler	290	332
Lifler (Doğal, yapay, sentetik)	52	51

Kaynak: T.C. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, Dış Ticaret Hareketleri, 1986/Yıllık, 1987/6 Aylık Ankara 1987.

artış önemli olmuştur. En çok artış gösteren maddeler, giyim eşyaları olmuştur.

İhracatımız asıl itibari ile Batı Avrupa, AT ve ABD'ye yönelmiştir. AT ülkeleri arasında da Batı Almanya'nın önemli bir yeri vardır. Bunun yanı sıra, Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, Irak, İran, Katar, Kuveyt, Umman, Libya, Lübnan, Mısır, Suriye, Suudi Arabistan, Ürdün, Yemen gibi Orta Doğu ve Arap ülkelerine, S.S.C.B., Polonya, Macaristan, Çekoslovakya, Bulgaristan gibi Doğu Bloku ülkelerine girilmeye başlanmıştır.

4.2.1. İhracat Kotaları

Öte yandan Türkiye'ye uygulanan kotalar şöyledir.

AET KOTALARININ DÖKÜMÜ

1987 Yılı
Kota
Miktarı
İplik, Hambez ve Mensucat Anlaşması
(1.1.1987-31.12.1987)

Kategori 1 pamuk ipliği kg.	82.500.000
2 Pamuklu mensucat kg.	13.350.000
9 Havlu ve havlu nevi bukledi mensucat kg	1.900.000
32 kadife, pelüş, bukledi ve halkalı kg. İngiltere	495.000
56 Akrilik el örgü iplikleri kg. Almanya	1.750.000
İngiltere	1.600.000

1986 Yılı
(9.6.86-
31.12.86)

1987 Yılı

1988 Yılı

4- T-shirtler	15.182.000	34.650.000	36.302.500
5- Örne kazaklar	8.943.000	17.242.500	18.018.412
6- Pantolonlar	5.371.000	12.075.000	12.678.750
7- Bluzlar	5.541.000	9.880.000	10.275.200
8- Gömlekler	8.135.000	14.420.000	14.852.600
12- Çoraplar (Çift)			
- Almanya	12.000.000	23.430.000	24.952.950
- Bonolüks	2.500.000	4.260.000	4.536.900
13- Kikotlar			
- Almanya	4.100.000	10.650.000	11.342.250
- Fransa	933.000	1.597.500	1.701.337
- İngiltere	350.000	1.810.500	1.928.818
20- Çarşafklar (Ton)	3.515	6.360	6.741.6
39- Masa örtüleri			
- Almanya	1.050	1.917	2.041.6
73 Spor elbiseleri			
- Almanya			
(1.7/31.12.1986)	750.000	1.570.000	1.670.000
83- Diğer dış giyim eşyası (Ton)	708	2.130	2.268.4

Anlaşma hükümlerine göre

a) Reokspor edilecek miktar ile elişi ve folklorik mamuller kotalardan mahsup edilmeyecektir.

b) Türkiye'de fason olarak işlendikten sonra yeniden Topluluğa ithal edilecek ürünlere ait ilave kota miktarları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

	1986	1987	1988
Kategori			
6- Pantolonlar	500.000	537.500	577.812
- Almanya			
Kategori			
8- Gömlekler	100.000	104.500	109.202

Bütün bu kotalara karşılık, şu önlemler önerilebilir:

- T-shirt ve şort ayrı ayrı ihraç edildiği takdirde kotaya tabi iken, birleştirilip takım haline getirildiği zaman kotaya tabi değildir. Aynı şekilde örneğin fanilanın önü açılıp iki düğme ilave edilince kotaya tabi değildir. Bu ve buna benzer başka çözümler düşünülebilir.

- Kotaya tabi mallar yerine başka mallara, kotaya tabi olan mallar içinde de katma değeri yüksek olan mallara ve

- Kota uygulayan ülkeler yerine ithalat serbest ülkelere yönelmek olabilir.

5. SONUÇ

Görüldüğü gibi dünya tekstil ihracatında Batı Almanya hâlâ en baştaki yerini korumaktadır. Bu ülkeyi sırası ile Japonya, İtalya, Çin ve Hong Kong izlemektedir. Çin'de, son yıllarda gerek tekstil üre-

timinde ve gerekse ihracatında atılım yapan ülkelerin başında gelmektedir.

Dünya tekstil ithalatında Batı Almanya ile ABD, en başta gelmekte ve onu sırası ile Hong Kong, İngiltere, Fransa gibi ülkeler izlemektedir. bu arada, Hong Kong da son yıllarda atılım yapmış, dünya tekstil ithalatçı ülkeleri arasında ön sıralarda yer almıştır.

Öte yandan dünya giyim ihracatına baktığımız zaman en başta Hong Kong, İtalya, Güney Kore, Taiwan, Çin, ithalatına baktığımız zaman ise, ABD, Batı almanya, Fransa, İngiltere, S.S.C.B. gibi ülkeleri görüyoruz. Ancak gerek tekstil ithalat ve ihracatında ve gerekse de giyim ithalatında ve ihracatında da bazı ülkeler çoğunlukla yer almaktadır. Diğer bir deyişle, bu ülkeler, tekstil ve giyim dış ticaretine egemen olan ülkelerdir. Bunlar, Batı almanya, ABD, Japonya, İtalya, Çin, Hong Kong, Güney Kore, Taiwan, S.S.C.B. gibi ülkelerdir. Ancak Tür-

kiye'nin de dünya tekstil ve giyim ticaretinde belli bir yeri vardır. Fakat daha önce de sözü edildiği Türkiye gibi klasik ihraç pazarlarında miktar kısıtlamaları ile karşılaşmaktadır. Bu konuda Türkiye'de, Uzak Doğu Asya'da bulunan rakip ülkelerin (Örneğin Güney Kore, Taiwan gibi) yaptığı şekilde kotaya tabi mallarda katma değeri yüksek olanlara, kota dışı mal ve ülkelere kayarak veya çeşitli şekillerde kota delmeye yönelik yollara başvurarak ihracattan elde ettiği geliri artırabilir.

KAYNAKÇA

- T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, 1987 Yılı Programı, Ankara, 1986.
- T.C. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, EBİM Kayıtları,
- ÖZENÇ E., Türkiye'nin Hazır Giyim Sanayinin Üretim ve İhracat Yapısı, Ankara, 1987.
- Textile Outlook International, World Textile Trade and Production Trends, July 1987, No. 12, London, 1987.

ABD Kotaları

Kategori No. Madde Açıklaması	1.7.86-31.6.87	1.7.87-31.6.88
335 Pamuklu kadın, kız çocuk ve bebekler için ceket ve montlar	73.500 düz.	77.910 düz.
339 Pamuklu kadın, kız çocuk ve bebekler için örgü gömlek ve bluzlar	460.000 düz.	487.600 düz.
340/640 Pamuklu ve Suni elyaftan erkekler ve erkek çocuklar için örgü olmayan gömlekler (yalnızca ipliği boyalı olanlar)	450.000 düz.	468.000 düz.
	(225.000 düz.)	(234.000 düz.)
314 Pamuklu kadın, kız çocuk ve bebekler için örgü olmayan gömlek ve bluzlar (yalnızca ipliği boyalı olanlar)	435.000 düz.	452.400 düz.
	(180.000 düz.)	(187.200 düz.)
348 Pamuklu kadın, kız çocuk ve bebekler için pantolon ve şortlar (yalnızca uzun pantolonlar)	550.000 düz.	583.000 düz.
	(275.000 düz.)	(291.500 düz.)
361 yalnızca temizlik bezi (shop towele)	1.450.000 pound	1.537.000 pound